

NOWA ROTUNDA

SZKLANA „GENERALSKA CZAPKA” WARSZAWY

Al. Jerozolimskie 34/36, róg Marszałkowskiej 100. Kojarzycie ten adres? Pewnie nie.

Ale wystarczy, że ktoś powie „Spotkajmy się pod Rotundą” i od razu wiadomo, o które miejsce chodzi, prawda?

OLGA NACHYŁA

ROTUNDA

(od włoskiego *rotundo*) to okrągły budynek lub pokój z okrągłym dachem w kształcie miski.

Do 1944 r. pod tym adresem znajdowała się narożna kamienica Pinkusa Lothego. Piękny, majestatyczny budynek, zaprojektowany prawdopodobnie przez architekta Antoniego Sulimowskiego, został wybudowany w latach 1865–1866 dla przedsiębiorcy Pinkusa Jakuba Lothego. Fasada kamienicy wzorowana była na fasadzie Luwru. Niestety budynek ten został całkowicie zniszczony w czasie działań wojennych w 1944 r. i nigdy już go nie odbudowano.

Rotunda podobna do tej, jaką znamy dziś, była częścią tzw. Ścian Wschodniej, tj. zespołu urbanistyczno-architektonicznego zaprojektowanego przez Zbigniewa Karpińskiego i Jana Klewina, a wybudowanego w latach 1960–1969. Projektantem okrągłej budowli był Jerzy Jakubowicz, a stalowej konstrukcji – Stanisław Więcek i Włodzimierz Wojnowski. Budowa zakończyła się w 1966 r. Ówczesnie w elewacji budynku umieszczono przezroczyste szyby, dzięki czemu Rotunda zyskała nowoczesny, wręcz futurystyczny wygląd.

Budowa Rotundy PKO w Warszawie, fot. Wikipedia (domena publiczna).

15 lutego 1979 r. budynek został zniszczony w ok. 70% w wyniku wybuchu gazu, w którym zginęło 49 osób, a 110 odniosło obrażenia, co było jednym z najtragiczniejszych wydarzeń w historii stolicy.

Decyzja o odbudowie nie podlegała dyskusji i pod koniec października tego samego roku Rotunda została ponownie oddana do użytku. Od swojego pierwowzoru różniła się zastosowaniem w elewacji przyciemnianego szkła. Częściowo było to dowodem postępu i unowocześnienia, a częściowo wynikało z przyczyn natury praktycznej – latem wewnątrz Rotundy przypominało wnętrze szklarni i przyciemniane szkło miało temu efektowi zapobiec. W 2010 r. właściciel budynku – bank PKO BP – rozpoczął prace zmierzające do wybudowania w miejscu obecnego budynku nowego obiektu – Nowej Rotundy. Po sześciu latach, w porozumieniu ze stołecznym konserwatorem zabytków (Rotunda była wpisana do rejestru zabytków), budynek

DANE TECHNICZNE

Fasada zewnętrzna – 1292 m² szkła
 Fasada wewnętrzna – 848 m² szkła
 Fasada poprzeczna – 96 m² szkła
 Tambur – 191 m² szkła
 Wysokość szyb tworzących fasadę 5–9 m

został zamknięty i rozpoczęto przygotowania do gruntownej przebudowy. W 2013 r. przeprowadzono międzynarodowy konkurs na projekt Nowej Rotundy, a jego elementem były rozległe konsultacje społeczne. Zamierzano wykorzystać znaną lokalizację, specyficzny kształt i projekt tak, by budynek służył zarówno warszawiakom, jak i był łatwym do zlokalizowania, interesującym punktem dla przyjezdnych i turystów. Wygrała praca krakowskiej pracowni Bartłomieja Gowina i Krzysztofa Siuty.

Pod koniec listopada 2019 r. została otwarta nowa, zrewitalizowana Rotunda – oddział PKO Banku Polskiego i jeden z najbardziej rozpoznawalnych symboli stolicy. „PKO Rotunda” – bo tak oficjalnie nazywa się ten budynek – jest wyjątkowa między innymi z powodu wykorzystanych do jej budowy materiałów: materiałem konstrukcyjnym prawie w całości jest szkło. Jego dostawcą była firma PRESS GLASS, która użyła wysokoselektywnego szkła przeciwsłonecznego marki Guardian.

Parametry szkła zostały dobrane tak, by utrzymać idealny balans między transparentnością a komfortem termicznym wewnątrz budynku. W realizacji osiągnięto ok. 60% transparentność, co przy grubych zespoleniach jest doskonałym wynikiem, zwłaszcza że większość pakietów posiada sumarycznie prawie 40 mm litego szkła! Jednocześnie materiał wykorzystany do odbudowy Rotundy charakteryzuje się wzorową termiką na poziomie $U_g=0,5 \text{ W}/(\text{m}^2\text{K})$ oraz współczynnikiem transmisji ciepła do wewnątrz pomieszczenia na obecnie wymaganym przez prawo poziomie – 35% lub niższym.

Na uwagę zasługują również same gabaryty szkła zastosowanego do budowy fasady Rotundy. Większość pakietów ma około 5 m długości, choć znajdują się w nim również elementy sięgające 9 m. Średnia masa szkła fasadowego to prawie 100 kg/m², co przy dużych rozmiarach elementów generuje bardzo duże obciążenie, które musi udźwignąć system aluminiowy. A ten stanowi jedno z najbardziej efektywnych rozwiązań, z mocowaniem szkła na przestrzeń międzyszybową oraz stepem szkła zewnętrznego.

Dużym wyzwaniem, z którym mierzyli się konstruktorzy, był także montaż tzw. podwójnej fasady. „Druga skóra” Rotundy została wykonana ze szkła laminowanego, z wykorzystaniem laminatu wysokiej jakości o grubości 25 mm. O ile użyty materiał nie jest nowością w budownictwie, o tyle jego niestandardowe zastosowanie w tym projekcie czyni PKO Rotundę obiektem podwójnie wyjątkowym.

Rotunda PKO w Warszawie, 1968–1969, fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe.

Kamienica Pinkusa Lothego przed 1939 r., fot. Wikipedia (domena publiczna).

Fasada bowiem nie została umiejscowiona klasycznie – na zewnątrz budynku, ale w jego wnętrzu, tworząc niezwykły efekt, dzięki któremu PKO Rotunda znajduje się w czołówce konstrukcyjnych perełek Warszawy.

W Nowej Rotundzie działać będzie placówka bankowa (w podziemiu i na parterze), a na pierwszym piętrze kawiarnia ze strefą spotkań. Przed budynkiem powstało zewnętrzne patio, na którego ścianach posadzono 11,5 tysiąca roślin.

Do rangi symbolu urasta także data oddania budynku do użytku, która przypada w setną rocznicę istnienia PKO Banku Polskiego.

Zdjęcia i dane techniczne z zasobów i dzięki uprzejmości PKO BP.

OLGA NACHYŁA Sekretarz Redakcji SiC, wielbicielka dobrej kuchni i ciekawych historii. Swoje zainteresowania kieruje w stronę szkła historycznego, jego fabrykacji i dekoracji.